

Reportage – REISVERHAAL

Frans Polynesië: (deel 2)

Rifhaaien en dolfijnen bij Rangiroa

Centraal gelegen in de Grote Oceaan liggen de eilanden van Frans Polynesië. De eilanden ontstonden door het lekken van magma. Nieuwe vulkanen werden gevormd. Sommige doofden uit en zo ontstonden ringvormige koraalatollen. De Markieze-eilanden, Tahiti en Bora Bora zijn de voornaamste toeristische trekpleisters van Frans Polynesië. Maar, het zijn het eiland Moorea en de atollen van Rangiroa en Fakarava, die het meest geliefd zijn bij duikers.

Onderwaterfotografen Els Van Den Borre en Bruno Van Saen bezochten in oktober 2014 de wateren van Frans Polynesië. In het eerste deel (zie vorige uitgave) gingen zij onder meer op zoek naar de bulrugwalvissen van Moorea.

In dit tweede deel bevinden Els en Bruno zich nu op het op één na grootste atol ter wereld: Rangiroa. De mannen zijn er mooi gespierd (volgens de dames uit onze groep toch) en sommige lichaamsdelen zijn versierd met unieke tatoeages. De jonge vrouwen hebben er schitterende, lange golvende haren. Achter het oor dragen zij de Tiare, de nationale bloem van Frans Polynesië. Dankzij de witte stranden, de turkoois gekleurde lagunes en de palmbomen die net boven de zeespiegel uitsteken, behoort deze eilandengroep tot één van de mooiste van de wereld.

Het verhaal van Els en Bruno gaat verder.

De getijden op en rond de Frans Polynesische eilanden en zijn atollen, liggen totaal verschillend dan in onze Oosterschelde. De getijden zijn er meer afhankelijk van de windrichting en de golven dan van de stand van de maan, zoals dit bij ons het geval is. Bijgevolg is een duik plannen er niet evident. Nochtans is het niveauverschil tussen hoog- en laagwater er amper enkele tientallen centimeters. Bij *Rangiroa* wordt het water van de Grote Oceaan meerdere keren per dag met grote snelheid het atol naar binnen geduwd of naar buiten gestuwd. Een enorme hoeveelheid water passeert de twee doorgangen, de zogenaamde passen, die het atol *Rangiroa* kent.

Door de structuur van het rif ontstaat er een gevaarlijke stroming in deze passen. Er wordt dan ook het vaakst gedoken aan de rechter buitenzijde van de *Tiputa* pas. De wateren rond *Rangiroa* maken deel uit van een beschermd gebied. Het aantal duikstekken is er dus heel beperkt. Maar in de *Tiputa* pas zou het krioelen van de hoeveelheid vis, en het rif is de thuishaven van een groep tuimelaardolfijnen (*Tursiops truncatus*) die men er bijna dagelijks ziet, of op zijn minst toch hoort.

Tijdens onze allereerste duik net buiten het atol krijgen we dan ook al meteen het gezelschap van een klein groepje tuimelaars. Snel maken wij enkele foto's maar in de eerste plaats is het genieten, puur genieten, 25 seconden lang. Even snel als de tuimelaars zijn gekomen, verdwijnen ze weer. Ons geluk kan niet op. Onze verwachtingen van *Rangiroa* voor de nog komende duiken worden meteen de hoogte in geblazen. Vijf dagen lang maken we er 2 à 3 duiken per dag.

Dolfijnen behoren tot de groep van de walvisachtigen (*Cetacea*). Hedendaags zijn er 42 soorten gekend, waaronder 4 soorten rivierdolfijnen. De tuimelaar is met zijn lengte van 3 tot 4 meter de grootste inheemse dolfijnsoort. Mede dankzij de televisieserie *Flipper* is deze soort de meest bekende. Zij hebben een gemiddelde leeftijd van 45 tot 50 jaar en wegen 200 à 300 kg.

Dolfijnen brengen onder water regelmatig een soort klikgeluid voort. Deze 'klikken' komen

voort uit zijn luchtzakken die zich onder het blaasgat bevinden. Door de terugkaatsing van het geluid bepalen zij waar een bepaald voorwerp zich bevindt. Dit noemt men *echolocatie*. Tuimelaar dolfinen kunnen hun geluid tot wel 100 meter ver uitzenden. En dit is voor ons misschien net iets te ver.

Na drie duikdagen en een beetje mede door het gebrek aan onderwaterleven gaat een deel van onze droom wat verloren. De dolfinen laten zich wel horen, maar niet zien! Ook hier, ver weg van huis en midden in de Grote Oceaan, gaat de hoeveelheid onderwaterleven blijkbaar ook dramatisch naar beneden. Op 8 duiken krijgt slechts één van onze duikgroepjes nog maar eens het geluk om een aantal tuimelaars bij zich te houden voor een vijftal minuutjes. Met twee heel korte ontmoetingen met een reuzenmanta, drie karetschildpadden, een school barracuda's in de diepte en een vijftal haaien kan ik onze samenvatting van onze eerste negen duiken afronden.

'Waar zijn die enorme scholen vis? Waar is die diversiteit van tien jaar geleden?' Onze reisorganisator zweet hem te pletter. De beelden die bij hem in zijn geheugen zijn gebrand krijgen nu grote vraagtekens, maar nog meer... uitroepetekens! 'Wat gebeurt er toch met onze oceanen?!' Gelukkig heerst er een zeer positieve sfeer in de groep. En wij, wij nemen de beslissing om ons te concentreren op deze tuimelaars en de zwartpuntrifhaaien (*Carcharhinus melanopterus*) verderop in één van de baaien.

Samen met onze niet-duikers maken we de volgende dag een uitstap naar één van de idyllische plekjes van *Rangiroa*. Het atol beschikt over enkele prachtige witte stranden en deze ondiepe wateren zijn de ideale plaatsen voor baby zwartpuntrifhaaien. Terwijl onze mededuikers de diepere wateren van *Rangiroa* (met een duik naar 30 meter en meer) gingen opzoeken, waanden wij ons even alleen op de wereld. Alleen op het strand, en... alleen in het water! Nou ja, zonder de tientallen babyhaaitjes mee te rekenen.

Voor de Polynesiërs staan bloemen symbool voor feest, plezier en levensvreugde. In het afgescheiden dorpje Tiki Village (één van de voornaamste trekpleisters op Moorea), moet je absoluut even gaan meegenieten van de aloude tradities van deze mensen. Maar ook op Rangiroa, kan men deze tradities niet wegdenken uit het leven en de cultuur van de Polynesiërs. In een rokje van stro en een beha van kokosnoten, kantelen slanke jonge vrouwen razend snel hun bekken en voeren zij een dans op om het hart van hun geliefde te veroveren. Dit spektakel wordt vaak afgerond door de mannen met een erotische vuurdans. Bij Polynesische huwelijken worden het huis en het bed van jonggehuwden dertig dagen lang bestrooid met de *Tiare*. En voor de vrijgezellen onder ons... wordt de bloem links gedragen, dan is het hart van de jongedame al veroverd.

De volgende ochtend sierden enkele *Tiare* bloemen onze ontbijttafel. En eindelijk zijn het geluk en plezier weer even aan onze zijde. Voor het eerst kunnen wij ons via de Tiputa pas, de lagune laten indrijven. Halverwege de pas, duik ik een tunnel in en schommel ik wat heen en weer in de 'golfslag'. Maar vandaag is er wel degelijk vis aanwezig, en dit zonder al te sterke stroming! Doch laat de topattractie van Rangiroa het opnieuw afweten..., geen tuimelaars te zien, noch te horen.

Tuimelaars zijn nochtans echte sociale dieren. Ze worden vaak gezien in groep. Ze zoeken contact bij duikers en soms springen ze hoog uit het water. Af en toe worden zelfs exemplaren in de Noordzee waargenomen! Tuimelaars hebben een egaal grijze bovenzijde en een witte onderkant. Hun onderkaak is iets langer dan hun bovenkaak. Net als bulrugwalvissen zijn ook dolfinen zeezoogdieren. Na een draagtijd van 11 tot 12 maanden brengen vrouwtjes hun jong levend ter wereld. Zowel bij bulrugwalvissen als bij dolfinen verlaat het jong het moederlichaam eerst met de staart. Bij de geboorte is het 90cm tot 120cm groot en zal het nadien ongeveer 1,5 tot 2 jaar zogen. Het gewicht van dolfinenjongen neemt in hun eerste levensjaar ongeveer zeven keer toe.

Nog 2 dagen gaan we steeds weg van het rif, iedere duik opnieuw, in het blauwe op zoek naar deze indrukwekkende zoogdieren. En ja hoor, op onze laatste duikdag komt een moeder dolfin met haar jong ons waarschijnlijk net nog vaarwel zeggen.

Tekst: Bruno Van Saen

Foto's: Bruno Van Saen & Els Van Den Borre

OVER ELS EN BRUNO

Onderwaterfotografen *Els Van Den Borre en Bruno Van Saen* maakten hun eerste openwaterduik in november 2004. Amper 5 jaar later, nam dit Belgische koppel deel aan hun eerste wedstrijd onderwaterfotografie. En nu, net nog geen zes jaar later, hebben zij ondertussen een palmares vergaard van meer dan 70 top 3 plaatsen in zowel nationale als internationale onderwaterfotografiewedstrijden.

Els Van Den Borre is Belgisch CMAS 1*Instructeur en kinesitherapeut. Ze startte met een Fuji FinePix F30 compact camera. Vandaag fotografeert zij met een DSLR Nikon D800. Bruno Van Saen werkt binnen de Belgische ICT-sector als functioneel en performance analist. Sinds kort fotografeert hij met een DSLR Nikon D810.

Ze maken al verschillende jaren gebruik van Hugyfot onderwaterbehuizingen. Zij staan terecht achter dit unieke product van Belgische makelij en werden daarom recent uitgeroepen tot Hugyfot-ambassadeurs.

In hun reisverslagen proberen Els en Bruno allereerst hun persoonlijke gevoelens neer te schrijven en geven ze jou soms aanbevelingen of advies in verband met het plannen van je volgende vakantie of het maken van je onderwaterfoto's.

Op hun websites (www.brunovansaen.be en www.elsvandenborre.be) kan je hun foto's bewonderen en hun publicaties lezen.

<Foto Els> <Foto Bruno>